

**РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
Кнеза Милоша 20
11000 БЕОГРАД**

- Синиша Мали, министар финансија -

Предмет: Иницијатива за повећање транспарентности информација о извршеним надзорима рачуноводствених и ревизорских правила

Поштовани господине Мали,

Транспарентност Србија је крајем прошле године представила Извештај о процени услова за пословање са интегритетом у Србији (BICA). Поменуто истраживање, чију публикацију смо Вам већ доставили¹, показује да у Србији нису у потпуности обезбеђени услови да привредни субјекти послују са интегритетом. Таква ситуација је мањим делом последица несавршености прописа (где је просечна оцена 85 од могућих 100 поена), а знатно више недовољног ангажовања државних органа у њиховој примени (просечна оцена 47 од могућих 100), што се нарочито огледа у релативно малом броју истражених и откривених случајева коруптивних и сродних кривичних дела која настају у интеракцији између јавног и приватног сектора или унутар приватног сектора. Имајући то у виду, постоји огроман простор да се стање побољша кроз иницијативе пословног сектора, и кроз њихову сарадњу са државним институцијама и цивилним друштвом.

Ради превазилажења проблема Транспарентност Србија је дала 40 препорука за јавни, приватни и цивилни сектор у циљу стварања услова за повећање интегритета. Међу њима су препоруке које се односе на транспарентност информација које настају током надзора над применом рачуноводствених и ревизорских правила.

У овој области постоји неколико значајних недостатака. Један од разлога због којих се рачуноводствени стандарди и прописи не примењују увек јесте и то што не постоји институција која би била овлашћена да обави свеобухватан надзор, као ни јасна подела улога међу разним актерима.

Према Закону о рачуноводству („Службени гласник РС“, бр. 62/2013, 30/2018 и 73/2019 - са изменама и допунама) правна лица и поједини предузетници су у обавези да Агенцији за привредне регистре подносе редовне годишње финансијске извештаје за одређену извештајну годину, најкасније до 30. јуна наредне године. Финансијско извештавање и рачуноводство треба да се придржавају релевантних Међународних стандарда финансијског извештавања, односно Међународног стандарда финансијског извештавања за мала и средња предузећа. Међутим, закон не предвиђа обавезу примене ових стандарда за предузећа која имају мање од 10 запослених, за друга правна лица (нпр. удружења), као ни за предузетнике. Ови обвезници примењују Правилник о начину признавања, вредновања, презентације и обелодањивања

¹ https://www.transparentnost.org.rs/images/dokumenti_uz_vesti/BICA_SRB_ONLINE.pdf

позиција у појединачним финансијским извештајима микро и других правних лица ("Сл. гласник РС", бр. 89/2020). Овакав концепт није оправдан јер постоји ризик да домаћи стандарди не буду усаглашени са релевантним међународним рачуноводственим стандардима.

Наиме, наведена правила доводе до тога да 95% обвезника подношења финансијских извештаја, који учествују у укупном приходу, запошљавању и имовини српске привреде са око 20%, уместо стандарда, примењује Правилник.

У Годишњем извештају о раду Агенције за привредне регистре за 2020. годину² приказани су бројни подаци о пословима у вези пријема, обраде и јавног објављивања финансијских извештаја и пословима у вези бонитета, анализа и пружања услуга у складу са Законом, укључујући веома важне податке о структури јавних тужилаштава којима су поднете пријаве за привредни преступ. Ипак, неки битни подаци за оцену испуњености правила се не могу сагледати. У Извештају се тако наводи да је "У току 2020. године, израђено скоро **19.300 одговора обвезницима** у којима су им дата додатна појашњења везано за начин достављања извештаја и документације која се доставља уз те извештаје. Велики број одговора односио се на појашњење садржине обавештења о утврђеним недостацима у достављеним извештајима за 2019. годину, односно пружање стручне помоћи везано за начин на који је те недостатке могуће отклонити, у складу са прописима." Слично томе, у табеларном приказу структуре примљених извештаја нпр. Извештај за статистичке потребе и редовни годишњи финансијски извештај и Консолидовани годишњи финансијски извештај уочљиво је непоклапање тј. разлика у броју примљених и јавно објављених извештаја. Код Извештаја за статистичке потребе и редовних годишњих финансијских извештаја та разлика износи 1.703 извештаја а код Консолидованог годишњег финансијског извештаја 7. Наведене разлике су приказане у колони "Коначно неисправан". Међутим, идентично као у наративном делу, нема ближег прецизирања нити описивања у чему се састоје те неисправности нити приказа структуре привредних субјеката у чијим извештајима су неправилности уочене.

На крају, у Годишњем извештају о раду Агенције за привредне регистре за 2020. годину помиње се и Национална комисија за рачуноводство, која је формирана 2006. године на основу Закона, за обављање веома важних послова када је реч о финансијском извештавању. Комисија је дужна, између осталог, да подноси месечне извештаје Министарству финансија. Нажалост, претрагом јавно доступних података на интернету могу се наћи информације о правном основу за њено формирање и реаговањима струковних удружења тим поводом али не постоји званична интернет страница Комисије, нити се информације о таквим извештајима могу наћи на интернет страници Министарства финансија. Штавише, нема доступних података чак ни о томе ко су тренутно чланови овог тела.

Законом о ревизији ("Службени гласник Републике Србије", број 73/2019) је дефинисано да је екстерна ревизија за нека правна лица обавезна. Закон предвиђа обавезну ревизију годишњих финансијских извештаја средњих и великих правних лица, као и „јавних друштава“, то јест за

² <https://www.apr.gov.rs/%D0%BE-%D0%B0%D0%B3%D0%B5%D0%BD%D1%86%D0%B8%D1%98%D0%B8/%D0%B8%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B0-%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B0/%D0%B3%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%88%D1%9A%D0%B8-%D0%B8%D0%B7%D0%B2%D0%B5%D1%88%D1%82%D0%B0%D1%98%D0%B8-%D0%BE-%D1%80%D0%B0%D0%B4%D1%83.1046.html>

фирме чије су акције на тржишту капитала, без обзира на њихову величину. Такође, ревизија је обавезна за предузећа и предузетнике који су у претходној извештајној години зарадили више од 4,4 милиона евра (тренутно око 500 милиона динара). На крају, обавезна је и ревизија консолидованих финансијских извештаја за матична предузећа, као и за јавна и локална јавна предузећа, као и за друга предузећа у јавној својини на која се примењује Закон о јавним предузећима. Међутим, процењује се да је екстерна ревизија обавезна за само 2% до 3% обвезника подношења финансијских извештаја. Ревизија треба да се врши у складу са међународним ревизорским стандардима и сродним стандардима које објаве Одбор за међународне стандарде ревизије и уверавања и Међународна федерација рачуновођа. Закон такође предвиђа директну примену свих будућих стандарда, али тек након што Министарство финансија објави њихов превод.

Комора овлашћених ревизора основана је Законом, ради унапређења и развоја рачуноводствене и ревизорске професије, примене међународне рачуноводствене и ревизорске регулативе и хармонизације са том регулативом, заштите општег и појединачног интереса у обављању послова у тој области, организовања у пружању услуга у овој области, спровођења испита за стицање професионалног звања давања и одузимања лиценци за обављање послова ревизије финансијских извештаја, као и ради остваривања других циљева из области рачуноводства и ревизије. Између осталог, Комора, је пратила, до 01.03.2020. године, примену Међународних рачуноводствених стандарда, Међународних стандарда финансијског извештавања, Међународних стандарда ревизије, Међународних стандарда контроле квалитета и Кодекса етике за професионалне рачуновође. Поред тога, Комора је дужна да најмање једном годишње обавештава Министарство финансија о примени међународних стандарда у области рачуноводства и ревизије и Кодекса етике за професионалне рачуновође код правних лица и у предузећима за ревизију, односно да достави Министарству финансија годишњи финансијски извештај и извештај о раду. Није нам познато да ли је поменуте извештаје Комора доставила Министарству финансија али смо претрагом јавно доступних података уочили да су последњи објављени финансијски извештај на званичној веб презентацији Коморе³ Финансијски извештаји за 2008. годину. Слично томе, иако садржи велики број података који се односи на рад Комисије за контролу квалитета у оквиру Коморе овлашћених ревизора и резултате провере квалитета рада друштва за ревизију и лиценцираних овлашћених ревизора, последњи Годишњи извештај о раду Коморе овлашћених ревизора је онај за 2019. годину и веома га је тешко пронаћи, с обзиром да није објављен као посебан документ. нпр. у рубрици *"Акти Коморе"* већ је скривен у рубрици *"Скупштина"*⁴ као *"Материјал за двадесет осму седницу Скупштине Коморе овлашћених ревизора"*.

Ипак, најтежа ситуација постоји код органа који надзор над поштовањем рачуноводствених правила, углавном, врше у контексту своје основне функције. Пример за то је Пореска управа, која би требало да истражује потенцијалне пореске преваре било проактивним контролама или на основу добијених информација. Нажалост, у Извештају о раду инспектора пореске контроле за 2020. годину⁵ се само на једном месту уопштено помиње да је *"Пореска контрола поступак провере и утврђивања законитости и правилности испуњавања пореске обавезе, као и*

³ <https://www.kor.rs/Fin%20izvestaji.asp>

⁴ <https://www.kor.rs/skupstina.asp>

⁵ <https://inspektor.gov.rs/page/636/%D0%98%D0%B7%D0%B2%D0%B5%D1%88%D1%82%D0%B0%D1%98-%D0%BE-%D1%80%D0%B0%D0%B4%D1%83-%D0%B8%D0%BD%D1%81%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D1%86%D0%B8%D1%98%D0%B0-%D0%B7%D0%B0-2019>

поступак провере тачности, потпуности и усклађености са законом, односно другим прописима, података исказаних у пореској пријави, пореском билансу, рачуноводственим извештајима и другим евиденцијама пореског обвезника који врши Пореска управа.", док се ревизија, као појам или активност уопште не помиње.

Супротно томе, пример добре праксе који заслужује похвале јесте транспарентност информација о контроли квалитета примене рачуноводствених и ревизорских стандарда коју врши Комисија за хартије од вредности, чији је задатак, као независне и самосталне професионалне организације да штити функционисање тржишта капитала, побољша заштиту инвеститора и осигура интегритет, ефикасност и транспарентност тржишта. У оквиру Комисије постоји Сектор за послове контроле квалитета ревизије чији се извештаји о раду посебно објављују у оквиру рубрике "Извештаји о раду Комисије и кретањима на тржишту".⁶ Комисија је на основу Закона о ревизији била дужна да преузме надлежности Коморе овлашћених ревизора у области контроле квалитета рада друштава за ревизију самосталних ревизора и лиценцираних овлашћених ревизора од 01.03.2020. године. Други део поменутог Извештаја се односи на резултате провере квалитета рада поменутих субјеката, са укупном статистиком. Нарочито је важно то што садржи податке о извршеним контролама у погледу сукоба интереса, односно забрањених активности овлашћених ревизора.⁷

Због свега наведеног, позивамо Вас да Министарство финансија **предузме одговарајуће мере како би се додатно уредила и повећала транспарентност информација о извршеним надзорима рачуноводствених и ревизорских правила.** Предуслов тога је да се у потпуности осигура спровођење рачуноводствених стандарда и правила чиме ће се истовремено ојачати улога рачуноводства и ревизије. То укључује, између осталог, увођење обавезе за већи број предузећа да користе услуге квалификованих рачуновођа, као и суодговорност рачуновођа за евентуалне преваре у финансијским извештајима.

Поред тога, сматрамо да би било корисно предвидети, одговарајућим изменама Закона о рачуноводству, да се у **оквиру нефинансијског извештавања обухвате активности у области интегритета и антикорупције.**

Како би се пратило спровођење прописа у овој области, нужно је обезбедити да органи који су надлежни за контролу примене рачуноводствених и ревизорских стандарда успоставе и редовно

⁶ <http://www.sec.gov.rs/index.php/sr/%D0%BE-%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%B8%D1%81%D0%B8%D1%98%D0%B8/%D0%B8%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B0-%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B0/%D0%B8%D0%B7%D0%B2%D0%B5%D1%88%D1%82%D0%B0%D1%98%D0%B8-%D0%BE-%D1%80%D0%B0%D0%B4%D1%83>

⁷ <http://www.sec.gov.rs/index.php/sr/%D0%BE-%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%B8%D1%81%D0%B8%D1%98%D0%B8/%D0%B8%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B0-%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B0/%D0%B8%D0%B7%D0%B2%D0%B5%D1%88%D1%82%D0%B0%D1%98%D0%B8-%D0%BE-%D1%80%D0%B0%D0%B4%D1%83/7331-%D0%B3%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%88%D1%9A%D0%B8-%D0%B8%D0%B7%D0%B2%D0%B5%D1%88%D1%82%D0%B0%D1%98-%D0%BE-%D1%80%D0%B0%D0%B4%D1%83-%D1%81%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B0-%D0%B7%D0%B0-%D0%BF%D0%BE%D1%81%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B5-%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%BB%D0%B5-%D0%BA%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D1%82%D0%B5%D1%82%D0%B0-%D0%B7%D0%B0-2020-%D0%B3%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D1%83/viewdocument>

одржавају своје званичне веб презентације, као и да на њима јавно и благовремено објављују извештаје на чије су састављање и објављивање обавезани правним прописима.

У ситуацијама када извештаји постоје, али не пружају потпун увид у стање примене прописа и природу учињених повреда правила, такође верујемо да би Министарство финансија, било кроз измене прописа или кроз давање инструкција за њихову примену, могло да утиче на то да надлежни органи и тела, у својим извештајима о раду, објаве податке који ће детаљније и прецизније приказати налазе и стање у области контроле примене рачуноводствених и ревизорских стандарда.

У Београду, дана 31. маја 2021. године
За организацију Транспарентност Србија

Програмски директор
Немања Ненадић

